

Результати Всеукраїнського соціологічного дослідження «Патріотичний настрій молоді»

Протягом квітня-серпня 2017 року в бібліотеках Херсонської області відбувалось Всеукраїнське соціологічне дослідження «Патріотичний настрій молоді», призначене виявити основні характеристики настроїв серед молоді щодо рідної держави. В опитуванні брали участь користувачі бібліотек Високопільського, Голопристанського, Іванівського, Каланчацького, Нижньосірогозького, Чаплинського, Олешківського районів та Херсонської обласної бібліотеки для юнацтва ім.Б.А.Лавренюва.

Текстовий аналіз

Дослідження мало на меті визначити рівень патріотизму молоді, спрогнозувати можливий розвиток патріотичних настроїв, визначити роль бібліотек у формуванні патріотичних настроїв та отримати дані про гострі проблеми, які можуть знижувати рівень патріотизму молоді. У дослідженні в Херсонській області брали участь 1064 користувачів бібліотек: 36% чоловіків та 64% жінок.

За віковим показником респонденти розподілилися наступним чином: 47% із них склали особи віком 14-19 років, 31% - віком 20-24 роки, 22% - віком 25-35 років.

49% опитаних навчаються в школі, 18% працюють, 12% навчаються у виші, по 10% - навчаються в коледжі/технікумі/училищі та навчаються і працюють одночасно.

Далі наводяться кількісні показники, що характеризують відповіді учасників дослідження на окремі питання.

1. Що таке патріотизм, на думку читачів.

На думку респондентів, патріотизм – це, в першу чергу, любов до Батьківщини, адже так вважають 56% опитаних. Трохи менше половини респондентів, а саме 47% вважають, що це готовність захищати Батьківщину та бажання жити і працювати на благо своєї країни. 39% впевнені, що патріотизм – це гордість за свою країну та досягнення її громадян. 4 особи надали свій варіант відповідей, зазначивши, що патріотизмом - це готовність жертвувати своїми інтересами заради Батьківщини, підтримка, взаємодопомога та бажання цінувати те, що маємо.

2. Чи вважають респонденти себе патріотами своєї країни.

66% відповіли, що безсумнівно є патріотами. Трохи вагаючись, але все ж таки ствердно відповіли 20%. 5% відповіли «скоріше ні». Менше ніж 1 відсоток відповіли «категоричне ні», та зазначили, що їм це не цікаво. Для 7% респондентів було важко відповісти на це питання. Порівнюючи цифри, можна зазначити, що переважна більшість опитаних все ж таки вважають себе патріотами.

3. Яку роль відіграє національна ідея в українській державі на думку опитаних.

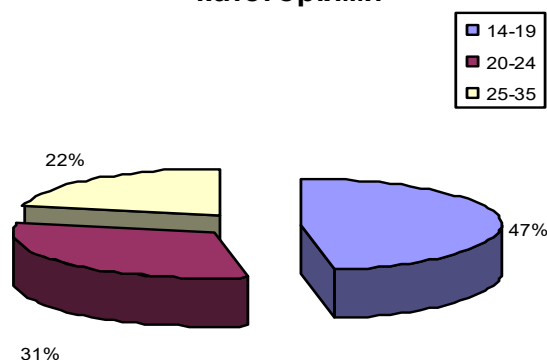
44% вважають, що національна ідея відіграє провідну роль у побудові держави. Натомість 37% впевнені, що національна ідея відіграє певну роль, але ця роль не є ключовою для важливих змін у державі. 5% стверджують, що національна ідея не відіграє ніякої ролі ні для держави, ні для них особисто. 2% впевнені, що національної ідеї немає, а для 12% було складно відповісти на це питання. Зважаючи на це, можна зазначити, що переважна частина респондентів, розуміє важливість національної ідеї для розвитку держави.

4. Кого із сучасників респонденти вважають справжнім патріотом України.

62% зазначили, що їм важко відповісти на це питання. А 9% вважають, що серед сучасників патріотів немає. Серед зазначених патріотів сьогодення, неоднаразово були названі захисники в зоні АТО, Ліна Костенко, Святослав Вакарчук, Олег Скрипка, Руслана, В'ячеслав Чорновіл, Надія Савченко. Крім цього респонденти називали загиблих захисників України, спортсменів, політиків, співаків, громадських діячів, акторів, письменників тощо.

5. Вплив знання історичного минулого на подальше життя держави та її населення.

Розподіл респондентів за віковими категоріями

53% впевнені, що історичне минуле дуже важливе, вивчати і знати його необхідно кожному. 24% дотримуються думки, що кожен сам обирає, наскільки важливе для нього знання історичної спадщини. 13% стверджують, що історичне минуле країни треба обов'язково пам'ятати, проте воно не відіграє ніякої ролі в подальшому розвитку держави. Невелика кількість (4%) вважає, що історичне минуле неважливе, потрібно жити майбутнім. 6% не змогли визначитися з відповіддю на це запитання. Нажаль, не всі респонденти розуміють важливість знання історичного минулого, яке дає змогу майбутнім поколінням не повторювати помилок пращурів.

6. Рівень знання історії виникнення та значення національної символіки України.

63% впевнені, що знають і про виникнення, і про значення національної символіки України. 19% знають лише значення, 14% - навпаки, лише історію виникнення. 5%, нажаль, взагалі не обізнані стосовно цього питання.

7. Почуття, які переживають опитувані у відношенні до України.

57% відчувають надію, 44% відчувають гордість, 39% - любов, 33% - повагу. Але поряд з позитивними почуттями 25% респондентів відчувають розчарування. 17% пройнялися захопленням та довірою. По 6% відчувають симпатію та недовіру. 2% відносяться з скептецизмом. А 4 особи сповнені антипатією. Ще 1,5% відчувають якісь інші почуття. Можна підсумувати, що молоді люди в більшості сповнені позитивними відчуттями до України, але, поряд з тим, мають значне місце такі почуття, як розчарування та недовіра.

8. Як громадяни України користувачі бібліотек пишуться...

Найбільше пишуться (53%) минулим країни, 48% - культурою, 46% - мистецтвом, 42% - духовністю народу. Трохи менша частина вподобань припала на досягнення: спортивні (32%) та наукові і технічні (30%). 14% пишуться армією. По 3% пишуться захистом прав і свобод громадян та системою освіти. До 2% припадають на зовнішню політику, внутрішню політику, економічний розвиток, систему соціального забезпечення України.

9. Ви оптиміст, песиміст чи реаліст?

42% опитаних є реалістами, 37% - оптимісти, 6% - песимісти. 13% не змогли визначитися з варіантом. Більше, ніж третина опитаних реально дивляться на речі і це сповнює надією, що вони зможуть приймати правильні зважені рішення, беручи участь в майбутньому держави.

10. Проблеми, які на сьогодні найбільш гостро стоять перед молоддю, на погляд опитаних.

На думку опитаних респондентів найбільшою проблемою, яка стоїть перед молоддю є економічна ситуація в країні (53%). 50% зазначили корупцію. 48% переймаються недоступністю освіти. Трохи менше (47%) зазначають куріння, 46% - безробіття, 45% - наркоманію та алкоголізм. 41% переймається морально-етичною деградацією суспільства та браком матеріальних ресурсів, 39% - відсутністю підтримки від держави. 37% опитаних зазначають проблеми зі здоров'ям. 31% - злочинність. 19% - обмежені можливості дозвілля. 14% - відсутність взаєморозуміння з батьками. Тож, ми бачимо, що на першому місці серед проблем зазначено те, чого не вистачає молоді від держави, а саме стабільної економічної ситуації.

11. Плануючи своє майбутнє, Ви робите це на довгострокову перспективу, чи лише на короткий час?

47% планують своє майбутнє на довгострокову перспективу, але більша частина (53%) - на короткий час.

12. Наскільки ситуація в країні може вплинути на реалізацію життєвих планів опитаних.

37% респондентів впевнені, що ситуація в країні матиме значний вплив. 25% зазначають, що може вплинути, але вкрай незначно. У 14% реалізація власних життєвих планів повністю залежить від ситуації в країні. 8% стверджують, що ситуація в країні ніяк не пов'язана з їхніми життєвими планами. 15% не змогли відповісти на це запитання. Через те, що ситуація в країні буде впливати на життєві плани молоді, більшість з них не може планувати майбутнє на довгострокову перспективу.

13. Настрій, з яким респонденти дивляться в майбутнє.

35% дивляться в майбутнє з надією, 30% - з тривогою і невпевненістю. 25% запевняють, що настроєні спокійно, але без особливих надій і ілюзій. 9% дивляться в майбутнє зі страхом і відчаєм – ця частина майже співпадає з кількістю зазначених песимістів.

14. Чи потрібно виховувати патріотизм у молоді, на думку респондентів.

Переважає більшість, а саме 70%, зазначили, що патріотизм потрібно виховувати. 9% вважають, що він повинен формуватися стихійно. 15% вважають, що обидва попередні варіанти вірні. 5% не знають потрібно це чи ні.

15. Чи піклується держава про виховання патріотизму на сьогоднішній день, на думку респондентів.

56% зазначили, що піклується, і деякі з них вказали існуючі державні програми. 14% стверджують, що ніяк не піклується, а 30% не знають про це.

16. Чи впливає бібліотека на розвиток патріотизму серед українців, на думку користувачів.

90% ввідповіли ствердно, що дає змогу сказати що вони добре знайомі з роботою бібліотеки, яка їх обслуговує. 10% вказують, що ніяк не впливає.

20. Кроки, які може зробити бібліотека для розвитку цього напрямку, на думку читачів.

Серед всього зазначеного можна виділити основі кроки, вказані респондентами:

- заходи патріотичного спрямування (акції, круглі столи, книжкові виставки, бібліотечні години, уроки мужності, інноваційні та інтерактивні заходи)
- популяризація національно-патріотичної літератури, творів сучасних українських поетів та письменників, створення умов для популяризації кращих здобутків національної культурної і духовної спадщини, героїчного минулого і сучасного українського народу
- зустрічі з героями АТО, військовими
- сприяння громадській діяльності та самоорганізації громадян, спрямованої на заохочення молоді до благодійних соціальних та творчих ініціатив і проектів на благо України
- збільшення комплектації бібліотечного фонду українською літературою та книгами українською мовою
- модернізація діяльності бібліотек.

Також була висловлена думка, що бібліотека робить все можливе.

Крім цього, деякі респонденти вважають, що бібліотека не повинна цим займатись і що не потрібно витрачати надмірні зусилля на виховання патріотизму у підростаючого покоління.

47% не змогли відповісти на це запитання.

Висновки

Переважає частина респондентів вважають себе патріотами та розуміють важливість національної ідеї для розвитку держави. Але, разом з тим, лише третина опитаних спромоглися назвати патріотів серед сучасників.

Необхідність знати історичне минуле зазначила половина респондентів, інші або не бачать такої необхідності, або вважають, що знання історичного минулого ніяк не впливає на майбутнє. Понад 60% опитаних осіб знайомі з історією походження та значенням національної символіки України.

Загалом опитані респонденти сповненні позитивними почуттями до України, такими як надія, гордість, любов та повага, але четверта частина опитаних відчуває розчарування.

Найбільше молоді українці пишаються минулим країни, культурою, мистецтвом, духовністю народу.

Найбільшими проблемами, які стоять на даному етапі перед молодими людьми, виявилися економічна ситуація в країні, корупція та недоступність освіти.

Більше половини опитаних не можуть планувати майбутнє на довгостроковий період, тому що реалізація їхніх життєвих планів залежить від ситуації в країні. Молоді люди дивляться в майбутнє хто з надією, а хто з тривогою і невпевненістю. Є також ті, хто дивиться в майбутнє зі страхом та відчаєм і їх кількість майже співпадає з кількістю песимістів.

70% впевнені, що патріотизм потрібно виховувати і держава повинна більше опікуватися цим питанням.

Опитані респонденти добре обізнані з діяльністю бібліотек, адже 90% позитивно відповіли щодо впливу книгозбірень на патріотичне виховання молоді.

53% надали свої поради щодо кроків, які бібліотека може здійснити задля покращання патріотичного виховання молоді. Респондентами були названі такі напрями: збільшення кількості та якості патріотичних заходів додавши до них інноваційності та інтерактивності, зокрема, запрошувати на зустріч до молоді учасників АТО та військових; комплектувати сучасну українську, національно-патріотичну літературу та літературу українською мовою. Приємно, що молодь розуміє важливість

бібліотек в патріотичному вихованні, тому бібліотекам варто взяти на уваги рекомендовані заходи та використовувати їх в подальшій роботі.

Цифрові показники

1. Вкажіть Ваш вік

14-19	501
20-24	331
25-35	232

2. Вкажіть Вашу стать

чоловік	384
жінка	680

3. Вкажіть чим Ви займаєтесь

навчаюся у школі	522
навчаюся в коледжі/технікумі/училищі	112
навчаюся у виші	124
працюю	196
навчаюся та працюю одночасно	110

4. Що таке, на вашу думку, патріотизм?

любов до Батьківщини	594
гордість за свою країну та досягнення її громадян	412
бажання жити і працювати на благо своєї країни	500
готовність захищати Батьківщину	507
Ваш варіант	
готовність жертвувати своїми інтересами заради Батьківщини	1
підтримка та взаємодопомога	2
цінувати те що маємо	1

5. Чи вважаєте Ви себе патріотом своєї країни?

так, безсумнівно	703
скоріше так	212
скоріше ні	50
ні	10
мені це нецікаво	9
важко відповісти	80

6. Яку роль, на Вашу думку, відіграє національна ідея в українській державі?

національна ідея відіграє провідну роль у побудові держави	469
національна ідея не відіграє ніякої ролі ні для держави, ні для мене особисто	50
національна ідея відіграє певну роль, але ця роль не є ключовою для важливих змін у державі	396
національної ідеї немає	19
важко відповісти	130

7. Кого із сучасників Ви б назвали справжнім патріотом України?

Декілька разів названі
Ліна Костенко

Святослав Вакарчук	
Надія Савченко	
Олег Скрипка	
Захисників в зоні АТО на сході України	
Руслана	
В'ячеслав Чорновіл	
Одноразово названі	
Олександра Березу, Серебринського Володимира,	
Іржика Юрія, воїнів, які загинули в зоні АТО	
В.Залевський	
Марія Берлінська	
Олександр Усик	
Марія Нігачова	
Олег Ляшко	
А.Білецький	
Віктор Ющенко	
Кузьма Скрябін	
Богдан Ступка	
Володимир Зеленський	
Петро Порошенко	
Патріоти є і їх багато	
Сергій Притула	
Віталій Дейнега	
Андрій Білецький	
Любов Лагутенко	
Тарас Тополя	
Назар Кассан	
Левко Лук'яненко	
Олег Тягнибок	
нікого	96
важко відповісти	663

8. Чи впливає знання історичного минулого на подальше життя держави та її населення?

так, історичне минуле дуже важливе, вивчати і знати його необхідно кожному	560
кожен сам обирає, наскільки важливе для нього знання історичної спадщини	255
історичне минуле неважливе, потрібно жити майбутнім	42
історичне минуле країни треба обов'язково пам'ятати, проте воно не відіграє ніякої ролі в подальшому розвитку держави	139
важко відповісти	68

9. Ви знаєте історію виникнення та значення національної символіки України?

знаю лише про історію виникнення	149
знаю лише значення	198
знаю і про виникнення, і про значення	667
ні, не знаю	50

10. Які почуття Ви переживаєте у відношенні до України?

гордість	470
повагу	351
надію	612
захоплення	139
любов	420

симпатію	60
довіру	185
недовіру	65
антипатію	4
скептицизм	20
розчарування	275
інше	17

11. Як громадянин України я пишаюсь...

минулим країни	568
мистецтвом	492
спортивними досягненнями	339
культурою країни	514
науковими та технічними досягненнями	325
духовністю народу	449
системою освіти	31
зовнішньою політикою країни	18
внутрішньою політикою країни	7
економічним розвитком країни	7
армією	155
захистом прав і свобод громадян	34
системою соціального забезпечення	15

12. Ви оптиміст, песиміст чи реаліст?

оптиміст	397
песиміст	72
реаліст	453
важко відповісти	142

13. Які проблеми, на Ваш погляд, сьогодні найбільш гостро стоять перед молоддю?

куріння	505
алкоголізм	480
наркоманія	481
проблеми зі здоров'ям	396
морально-етична деградація суспільства	437
злочинність	328
безробіття	495
брак матеріальних ресурсів	435
відсутність підтримки від держави	412
корупція	540
недоступність освіти	515
економічна ситуація в країні	560
обмеженні можливості дозвілля	207
відсутність взаєморозуміння з батьками	148
інше	22

14. Плануючи своє майбутнє, Ви робите це на довгострокову перспективу, чи лише на короткий час?

на довгострокову перспективу	503
на короткий час	561

15. На Вашу думку, наскільки ситуація в країні може вплинути на реалізацію Ваших життєвих планів?

ніяк не пов'язана з моїми життєвими планами	89
може вплинути, але вкрай незначно	270
буде мати значний вплив	392

реалізація моїх життєвих планів повністю залежить від ситуації в країні	149
важко відповісти	164

16. З яким настроєм Ви дивитесь в майбутнє?

з надією	377
спокійно, але без особливих надій і ілюзій	271
з тривогою і невпевненістю	325
зі страхом і відчаєм	91

17. Як Ви гадаєте, чи потрібно виховувати патріотизм у молоді?

так, патріотизм потрібно виховувати	748
ні, він повинен формуватися стихійно	94
обидва варіанта вірні	165
не знаю	55
він повинен формуватися як наслідок діяльності держави	2

18. На сьогоднішній день держава піклується про виховання патріотизму?

так	601
намагається, але не все вдається	
Концепцію національно - патріотичного виховання дітей та молоді, на основі якої розроблені програми та заходи національно - патріотичного виховання з державним стандартом загальної середньої освіти також вказали на Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Джура» та спортивну гру «Козацькі забави» методичні рекомендації щодо національно-патріотичного виховання	
ні	149
не знаю	314

19. Як Ви гадаєте, бібліотека впливає на розвиток патріотизму серед українців?

так	960
ні	104

20. На Вашу думку, які кроки може зробити бібліотека для розвитку цього напрямку?

- акції, круглі столи, диспути, книжкові виставки, бібліотечні години з патріотичного виховання, бібліоуроки мужності та інші заходи
- інноваційні форми популяризації літератури патріотичного спрямування та культурно-освітні заходи по вихованню патріотизму.
- проводити більше масових заходів патріотичної тематики
- популяризувати національно - патріотичні видання серед молоді;
- проводити просвітницькі заходи серед молоді;
- популяризувати твори українських поетів та письменників;
- популяризація патріотичної літератури, зустрічі з героями АТО
- сприяти громадській діяльності та самоорганізації громадян, спрямованої на заохочення молоді до благодійних соціальних та творчих ініціатив і проектів на благо України;
- створювати умови для популяризації кращих здобутків національної культурної і духовної спадщини, героїчного минулого і сучасного українського народу;
- залучати молодь до участі у збереженні і підтримці єдності українського суспільства, у громадському русі задля громадянського миру і злагоди.

- акції милосердя, інформаційні дні, уроки, зустрічі, бесіди патріотизму.
- зустрічі з військовими
- збільшити комплектацію бібліотечного фонду українською літературою та книг українською мовою
- бібліотека не повинна цим займатись
- проводити патріотичні заходи
- збільшити кількість книг патріотичної тематики
- не думаю, що потрібно зрощувати з таким усердям патріотизм у підростаючого покоління
- модернізуватися
- проводити цікаві акції патріотичного спрямування
- бібліотека робить все можливе
- інтерактивні заходи патріотичного спрямування (історична наочність, вечори-дискуси)

важко відповісти